

ผลการใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาการปฏิบัติตนต่อเพื่อนต่างเพศอย่างเหมาะสมของ
นักเรียนหญิงชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนเทศบาล ๒ วัดเสนหา (สมุทรพลมดุง)*

The Effects Of Group Activities On Interaction With Opposite Sex Of Female
Students In Junior High School Of Thedsaban Song Wat Sanaeha School
(Samakpolpadung), Nakhonpathom Province.

ทรายแก้ว กองแก้ว (Saikaew Kongkaew)^{**}

อุรปริย์ เกิดในมงคล (Urapee Kerdnaimongkol)^{***}

นวลฉวี ประเสริฐสุข (Nuanchavee Prasertsuk)^{****}

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อเปรียบเทียบการปฏิบัติตนต่อเพื่อนต่างเพศอย่างเหมาะสมของกลุ่มทดลองก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม (2) เพื่อเปรียบเทียบการปฏิบัติตนต่อเพื่อนต่างเพศอย่างเหมาะสมของกลุ่มทดลองที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม และกลุ่มควบคุมที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม กลุ่มตัวอย่างคือนักเรียนหญิงชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2559 โรงเรียนเทศบาล ๒ วัดเสนหา(สมุทรพลมดุง) ที่มีคะแนนการปฏิบัติตนต่อเพื่อนต่างเพศอย่างเหมาะสมต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 50 จำนวน 40 คน ได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย แล้วนำมาสุ่มแบบจับคู่คนที่มีความเหมาะสมการปฏิบัติตนต่อเพื่อนต่างเพศอย่างเหมาะสมใกล้เคียงกัน เป็นคู่กันและในแต่ละคู่ใช้สุ่มอย่างง่ายโดยการจับฉลากเพื่อแยกเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 20 คน เครื่องมือที่ใช้ คือแบบสอบถามการปฏิบัติตนต่อเพื่อนต่างเพศอย่างเหมาะสม และกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาการปฏิบัติตนต่อเพื่อนต่างเพศอย่างเหมาะสม จำนวน 10 กิจกรรมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ t-test (Dependent Sample)

* เพื่อเผยแพร่งานวิจัย

** นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาจิตวิทยาชุมชน ภาควิชาจิตวิทยาและการแนะแนว คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
E-mail : nongsai12@hotmail.com โทรศัพท์ 084-5305767

The Master Degree of Community in Department of Psychology and Guidance Graduate School,
Silpakorn University E-mail: nongsai12@hotmail.com Tel 084-5305767

*** อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก ดร.อุรปริย์ เกิดในมงคล ภาควิชาจิตวิทยาและการแนะแนว มหาวิทยาลัยศิลปากร
Major Advisor: Dr. Urapee Kerdnaimongkol. Ed.D.in Department of Psychology and Guidance at
Silpakorn university

**** อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม รองศาสตราจารย์ ดร.นวลฉวี ประเสริฐสุข ภาควิชาจิตวิทยาและการแนะแนว มหาวิทยาลัยศิลปากร
Co-Advisor: Assistant Professor Dr.Nuanchavee Prasertsuk. Ed.D in Department of Psychology and Guidance
at Silpakorn university

The Master Degree University E-mail: nongsai12@hotmail.com Tel 084-5305767 ADVISOR: URAPREE
KEADNAIMONGKOL, Ph.D. of Community in Department of Psychology and Guidance Graduate School, Silpakorn

ผลการวิจัยพบว่า

1. กลุ่มทดลองมีคะแนนการปฏิบัติตนต่อเพื่อนต่างเพศอย่างเหมาะสมหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05
2. กลุ่มทดลองที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มมีคะแนนการปฏิบัติตนต่อเพื่อนต่างเพศอย่างเหมาะสมสูงกว่ากลุ่มควบคุมที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: การปฏิบัติตนต่อเพื่อนต่างเพศอย่างเหมาะสม , กิจกรรมกลุ่ม

Abstract

The purposes of this research were: 1) to compare the interaction with opposite sex of female students of the experimental group before and after using the activities to improve the interaction with opposite sex, 2) to compare the experimental group and the control group after the treatment. A sample group was 40 female students in the junior high school of Thedsaban Song Wat Sanaeha (Samakpolphadung) School, Nakhonpathom Province, who gained scores on the interaction with opposite sex test lower than 50 percentile and paired them up in groups of two by score matching and divided them again into groups of twenty of control and groups of twenty of the experimental group by lot.

Instruments used to collect data were 1) Ten group activities for developing the interaction with opposite sex which the researcher created up. 2) A questionnaire about the interaction with opposite sex. Both the control and the experimental group took pretest and posttest. Data were analyzed through t-test (Dependent Sample). The results were:

1.The student's interaction with opposite sex after using group activities was significantly higher than that before using group activities at the .05 level.

2.The student's interaction with opposite sex after using group activities was significantly higher than that group not using group activities at the .05 level.

In conclusion, the results of this research revealed that group activities could improve student's interaction with opposite sex effectively.

Keyword: Interaction With Opposite Sex, Group Activities.

บทนำ

การคบเพื่อนต่างเพศถือเป็นอีกขั้นหนึ่งของพัฒนาการทางด้านสังคมของวัยรุ่น แต่จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการให้แนวทางที่ถูกต้องที่ควรปฏิบัติกับวัยรุ่น เพื่อให้การคบเพื่อนต่างเพศได้เสริมสร้างและพัฒนาบทบาททางเพศของวัยรุ่นได้อย่างเหมาะสม ดังที่ สุพัฒน์ ชวนสนิท และ อภิรัตน์ สิงห์ตระหง่าน (2554:13) กล่าวถึงความสำคัญในการคบเพื่อนต่างเพศไว้ว่า เพื่อนเป็นบุคคลที่มีอิทธิพลต่อการดำรงชีวิตของวัยรุ่นทุกคน เพราะสามารถสร้างความสุขสดชื่น สนุกสนาน และเป็นคนที่คอยแนะนำและให้คำปรึกษาแก่เราทั้งในยามทุกข์ได้เป็นอย่างดี ซึ่งการคบเพื่อนถือเป็นรูปแบบการพัฒนาการทางสังคมที่สำคัญอย่างหนึ่งของวัยรุ่น การคบเพื่อนต่างเพศจะช่วยให้วัยรุ่นมีการปรับตัวทางเพศและสังคมได้อย่างเหมาะสม โดยอยู่บนพื้นฐานของการเท่าเทียมกัน การนับถือ และให้เกียรติซึ่งกันและกัน

การคบเพื่อนต่างเพศของวัยรุ่นในสังคมไทยพบปัญหาอันเนื่องมาจากการปฏิบัติตนต่อเพื่อนต่างเพศไม่เหมาะสม ส่งผลให้เกิดปรากฏการณ์ เช่น ปัญหาวัยรุ่นท้องในวัยเรียน การทำแท้ง การติดเชื้อทางเพศสัมพันธ์ ดังที่ ประภาศรี โอสธานนท์ สำนักข่าวเนชั่น : กระทรวงศึกษาธิการ (2559) ได้กล่าวว่า “ท้องในวัยเรียน ท้องในวัยรุ่น” ถือว่าเป็นปัญหาสังคมไทยที่มีต่อเนื่องมานาน เพราะการคบเพื่อนต่างเพศเป็นเรื่องธรรมดาของวัยรุ่นทั่วไป เด็กบางคนมีอิสระในการใช้ชีวิต ทำอะไรตามใจตัวเอง สภาพพ่อแม่ไปทางแม่ไปทางหรือพ่อแม่ยุ่งแต่ทำมาหากิน ไม่มีเวลาให้ลูก ทำให้ไปคบเพื่อนต่างเพศ จนขาดความยับยั้งชั่งใจ ประกอบกับเทคโนโลยีการสื่อสารในปัจจุบันก้าวหน้าไปมาก ทั้งแอปพลิเคชันไลน์ หรือการใช้เฟซบุ๊กติดต่อ ทำให้การสื่อสารระหว่างเพื่อนต่างเพศเป็นเรื่องง่าย จากการสำรวจพบว่า การมีเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่นและปัญหาการตั้งท้องในวัยที่ไม่พร้อมเป็นปัญหาที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นในกลุ่มเด็กนักเรียนในประเทศไทย โดยมีรายงานว่า การมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกทั้งของเพศหญิงและเพศชาย เริ่มเมื่ออายุเฉลี่ยประมาณ 13 ปี มีวัยรุ่นที่ตั้งครรภ์โดยไม่พร้อมมากกว่า 1 แสนราย ถือเป็นตัวเลขที่น่าตกใจอย่างยิ่ง โดยวัยรุ่นอายุต่ำกว่า 15 ปี มีอัตราการตั้งครรภ์โดยไม่พร้อมเพิ่มจาก 4 คนต่อวัน ในปี 2543 เป็น 9 คนต่อวัน ในปี 2556 และวัยรุ่นอายุต่ำกว่า 20 ปี มีอัตราการตั้งครรภ์โดยไม่พร้อมจาก 240 คนต่อวัน เป็น 334 คนต่อวัน และยังพบการตั้งครรภ์ในเด็กวัยแค่ 10 ปี อีกด้วย และส่วนใหญ่อยู่ในวัยเรียน เมื่อผิดพลาดจน “ท้อง” แน่นนอนว่า เด็กคงไม่สามารถอยู่ในโรงเรียนเพราะเกิดความอับอายขายหน้าถูกเพื่อนล้อเลียนเหยียดหยาม ทำให้ต้องออกจากโรงเรียนกลางคัน หมดอนาคต บางคนตัดสินใจไป “ทำแท้ง” ที่คลินิกเถื่อน ซึ่งแม้วัยใสบางคนโชคดีสามารถกลับมาใช้ชีวิตได้ตามปกติ บางคนโชคร้ายเสียชีวิตหรือติดโรคในระหว่างการทำแท้ง บางคนก็ติดเชื้อทางเพศสัมพันธ์ แต่บางคนครอบครัวยุติพ่อแม่พี่น้องรับไม่ได้กดดันทำให้ต้อง “ฆ่าตัวตาย” นอกจากนี้การปฏิบัติตนต่อเพื่อนต่างเพศไม่เหมาะสมยังคงปรากฏในลักษณะอื่น เช่น การแต่งกายที่ล่อแหลมกระตุ้นความรู้สึกทางเพศ การใช้วาจา กิริยาอาการ คำพูด ที่ไม่เหมาะสมเพื่อเรียกร้องความสนใจจากเพื่อนต่างเพศ หรือใช้คำพูดที่กระด้างไม่ให้เกียรติ เป็นต้น

จากปัญหาของวัยรุ่นในการปฏิบัติตนต่อเพื่อนต่างเพศที่ไม่เหมาะสม ผู้วิจัยเห็นว่าการช่วยแนะนำเด็กวัยรุ่นหญิงให้เข้าใจถึงแนวทางปฏิบัติกับเพื่อนต่างเพศได้อย่างเหมาะสม นอกจากจะช่วยพัฒนาทักษะด้านสังคมให้กับเด็กแล้ว ยังช่วยลดความกดดันของเด็กในเรื่องของความสนใจเพื่อนต่างเพศได้อีกด้วย เนื่องจากเด็กได้เรียนรู้แนวทางในการปฏิบัติต่อเพื่อนต่างเพศ และเข้าใจถึงทักษะทางสังคมที่ควรปฏิบัติ เป็นการช่วยเหลือให้เด็ก

วัยรุ่นหญิงสามารถเติบโต และมีพัฒนาการทางด้านสังคม ในการสร้างความสัมพันธ์กับเพื่อนนักเรียนชายได้อย่างเหมาะสมและมีความสุขเหมาะสมกับวัย ดังที่ ภาวิดา ด้อยสา (2553:17-20) กล่าวว่า การปรับตัวกับเพื่อนต่างเพศ มีความสำคัญกับวัยรุ่นเป็นอย่างมาก วัยรุ่นคนใดที่สามารถปรับตัวกับเพื่อนต่างเพศได้อย่างเหมาะสมก็จะไม่เกิดความอับอายหรือคับข้องใจ สามารถทำงานร่วมกับเพื่อนต่างเพศได้มีความภาคภูมิใจในตนเอง สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุข

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยเลือกใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาการปฏิบัติตนต่อเพื่อนต่างเพศอย่างเหมาะสม เนื่องจากวัยรุ่นเป็นวัยที่อยู่ระหว่างเด็กและผู้ใหญ่เป็นวัยที่มีความเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายในร่างกาย เช่นสมอพัฒนาเต็มที่ ฮอรโมนเริ่มทำงาน อารมณ์และสติปัญญา ความคิด ความรู้สึก มีความต้องการเป็นอิสระ ด้านสังคม มีการพยายามปรับตัวเข้าสังคม ค้นหาเอกลักษณ์แห่งตน ต้องการเป็นที่ยอมรับ รวมทั้งสนใจเพื่อนต่างเพศ วัยรุ่นเป็นช่วงเวลาที่บุคคลไม่ควรได้รับการปฏิบัติเยี่ยงเด็ก แต่ก็ไม่พร้อมที่จะได้รับการปฏิบัติเยี่ยงผู้ใหญ่ ดังนั้นวัยรุ่นจึงต้องการคำแนะนำ และความเข้าใจการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ดังนั้นการใช้กิจกรรมกลุ่มสำหรับการพัฒนาทักษะการปฏิบัติตนต่อเพื่อนต่างเพศอย่างเหมาะสมจึงเหมาะสมกับวัยรุ่นเพราะกิจกรรมกลุ่มเป็นที่ช่วยฝึกทักษะการติดต่อสื่อสารกับผู้อื่น รวมทั้งเป็นการฝึกฝนบทบาทในการรับฟังและเสนอแนะได้อย่างเหมาะสม ช่วยฝึกทักษะในการคิดพิจารณา เสริมสร้างระเบียบวินัย คุณธรรมและจริยธรรม รวมไปถึงค่านิยมต่างๆ ที่สังคมยอมรับ และกิจกรรมกลุ่มยังช่วยให้สมาชิกมีความรู้สึกอบอุ่น ปลอดภัย เข้าใจตนเองและผู้อื่น เรียนรู้การทำงานร่วมกับผู้อื่น และกิจกรรมกลุ่มยังก่อให้เกิดแนวคิด การจดจำเนื้อหาจากการได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมกลุ่มได้เป็นอย่างดี ดังที่ อัญชิสา สุรีย์แสง (2553:38) กล่าวว่า กิจกรรมกลุ่ม คือ เทคนิค วิธีการ เครื่องมือที่เป็นสื่อในการจัดประสบการณ์ให้แก่สมาชิกกลุ่มได้มีการปฏิสัมพันธ์กันระหว่างสมาชิกในกลุ่ม มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม สำรวจความรู้สึก ความคิด พฤติกรรม ทักษะคติ ค่านิยมของตนเอง รู้จักคิดวิเคราะห์และแสดงพฤติกรรม พัฒนาจิตใจ และปรับตัวให้อยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข สอดคล้องกับ สุภาวดี กิจประเสริฐ (2550:32) ที่กล่าวว่า กิจกรรมกลุ่มทำให้สมาชิกเข้าใจตนเองและเข้าใจผู้อื่น รู้จักทำงานร่วมกับบุคคลอื่น รู้จักปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่น มีความเห็นอกเห็นใจและเอื้ออาทรต่อผู้อื่น ทำให้มีทักษะในการค้นคว้าหาความรู้ มีทักษะในการแก้ปัญหา สามารถคิดอย่างมีเหตุผล ทำให้เกิดความคิดและการแสดงออกอย่างสร้างสรรค์ พัฒนาดตนเองในด้านอารมณ์ สังคม และสติปัญญา นอกจากนี้กิจกรรมกลุ่มยังมีคุณค่าด้านการพัฒนาในด้านต่างๆ โดยเฉพาะด้านอาชีพ ด้านการวินิจัย ด้านการบำบัด และคุณค่าต่อโรงเรียน และชุมชนด้วย

วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบการปฏิบัติตนต่อเพื่อนต่างเพศอย่างเหมาะสม ของนักเรียนหญิงกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม
2. เพื่อเปรียบเทียบการปฏิบัติตนต่อเพื่อนต่างเพศอย่างเหมาะสมของนักเรียนหญิงกลุ่มทดลอง และนักเรียนหญิงกลุ่มควบคุม

สมมติฐานการวิจัย

1. หลังการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม นักเรียนหญิงกลุ่มทดลองมีการปฏิบัติตนต่อเพื่อนต่างเพศอย่างเหมาะสมสูงกว่าก่อนเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม
2. หลังการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม นักเรียนหญิงกลุ่มทดลองมีการปฏิบัติตนต่อเพื่อนต่างเพศอย่างเหมาะสมสูงกว่านักเรียนหญิงกลุ่มควบคุม

ขอบเขตของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ได้ใช้การทดลองแบบ (Pretest-Posttest Control Group Design) ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาผลการใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาการปฏิบัติตนต่อเพื่อนต่างเพศอย่างเหมาะสมของนักเรียนหญิงชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนเทศบาล ๒ วัดเสนหา (สมุทรผลุดง) จึงได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยไว้ดังนี้

1. ขอบเขตประชากร

ประชากร ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้แก่นักเรียนหญิงในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนเทศบาล ๒ วัดเสนหา (สมุทรผลุดง) จังหวัดนครปฐม ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2559 ที่มีคะแนนการปฏิบัติตนต่อเพื่อนต่างเพศอย่างเหมาะสมต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 50 ลงมา ได้จำนวน 49 คน

2. ขอบเขตด้านกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง นักเรียนหญิงในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนเทศบาล ๒ วัดเสนหา (สมุทรผลุดง) จังหวัดนครปฐม ที่กำลังศึกษา ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2559 ที่มีคะแนนการปฏิบัติตนต่อเพื่อนต่างเพศอย่างเหมาะสมต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 50 จำนวน 40 คน ได้มาจากการสุ่มอย่างง่ายแล้วนำมาสุ่มแบบจับคู่คนที่มีความสามารถในการปฏิบัติตนต่อเพื่อนต่างเพศอย่างเหมาะสมใกล้เคียงกัน เป็นคู่กันและในแต่ละคู่ใช้สุ่มอย่างง่ายโดยการจับฉลากเพื่อแยกเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 20 คน

รูปแบบการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ได้ใช้การทดลองแบบ (Pretest-Posttest Control Group Design) ใช้รูปแบบการทดลองที่มีกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม และดำเนินการทดสอบ 2 ครั้ง คือ ก่อนการทดลอง และ หลังการทดลอง มีแบบแผนแสดงได้ดังนี้

กลุ่ม	ทดสอบก่อน	ทดลอง	ทดสอบหลัง
RmE	01	X	02
RmC	03		04

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มีจำนวน 2 ชุด ได้แก่

1. แบบสอบถามการปฏิบัติตนต่อเพื่อนต่างเพศอย่างเหมาะสม

แบบสอบถามการปฏิบัติตนต่อเพื่อนต่างเพศอย่างเหมาะสมมีจำนวน 32 ข้อ จำแนกเป็น 3 ด้าน คือ ด้านการแต่งกาย จำนวน 10 ข้อ ด้านวาจา จำนวน 12 ข้อ และด้านกิริยาท่าทาง จำนวน 10 ข้อ แบบสอบถามการปฏิบัติตนต่อเพื่อนต่างเพศอย่างเหมาะสม มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) มี 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และ น้อยที่สุด โดยให้ผู้ตอบเลือกเพียง 1 ตัวเลือก เกณฑ์การให้คะแนน ข้อความที่แสดงถึงการปฏิบัติตนต่อเพื่อนต่างเพศอย่างเหมาะสมถ้าหาก ตอบมากที่สุด จนถึงน้อยที่สุด จะให้คะแนน 5,4,3,2 และ 1 ตามลำดับ ผู้ที่ได้คะแนนมากจะเป็นผู้ที่มีการปฏิบัติตนต่อเพื่อนต่างเพศอย่างเหมาะสมมากกว่าผู้ที่ได้คะแนนน้อย

2. กิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาการปฏิบัติตนต่อเพื่อนต่างเพศอย่างเหมาะสม มีดังนี้

กิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาการปฏิบัติตนต่อเพื่อนต่างเพศอย่างเหมาะสมในการวิจัยครั้งนี้มีจำนวนทั้งหมด 10 กิจกรรม โดยใช้เทคนิค การอภิปรายกลุ่ม การแสดงบทบาทสมมติ กรณีตัวอย่าง และ เกม

การสร้างและพัฒนาเครื่องมือ

1. แบบสอบถามวัดระดับการปฏิบัติตนต่อเพื่อนต่างเพศอย่างเหมาะสมก่อนและหลังการทดลองมีขั้นตอนการสร้างและพัฒนาเครื่องมือดังนี้

1.1 ผู้วิจัยศึกษาค้นคว้าเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติตนต่อเพื่อนต่างเพศอย่างเหมาะสม เพื่อกำหนดนิยามศัพท์เฉพาะ

1.2 สร้างเครื่องมือตามนิยามศัพท์เฉพาะและวัตถุประสงค์ของการวิจัยภายใต้คำปรึกษาของอาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์

1.3 ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา(Content Validity)ของแบบสอบถามโดยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา ความชัดเจน ความครบถ้วนของเนื้อหาและการใช้ภาษาของแบบสอบถามโดยพิจารณาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์ของการวิจัย โดยวิธีการ IOC (Index of Item Objective Congruence) นำผลคะแนนที่ได้จากผู้ทรงคุณวุฒิมาคำนวณหาค่า IOC เลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ .50 ขึ้นไปได้ข้อคำถามทั้งหมด 37 ข้อ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขก่อนนำเครื่องมือไปทดลองใช้ (Try-out)

1.4 นำแบบสอบถามการปฏิบัติตนต่อเพื่อนต่างเพศอย่างเหมาะสมที่ผ่านการแก้ไขและปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับนักเรียนหญิงมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนเทศบาล ๑(วัดพระงาม)จำนวน 30 คน แล้วนำมาวิเคราะห์ข้อคำถามเป็นรายข้อ (Items analysis) โดยทำการวิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนก (Discrimination) ด้วยวิธีหาความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อและคะแนนรวมของแบบสอบถาม (Item-total correlation) และเลือกข้อที่มีความสัมพันธ์ .20 ได้จำนวน 32 ข้อ ใช้เป็นแบบสอบถาม

1.5 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามการปฏิบัติตนต่อเพื่อนต่างเพศอย่างเหมาะสม (Reliability) โดยการใช้สัมประสิทธิ์อัลฟา ของครอนบาค (Cronbach's alpha Coefficient) ด้วยโปรแกรม วิเคราะห์ข้อมูลสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .852

2. กิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาการปฏิบัติตนต่อเพื่อนต่างเพศอย่างเหมาะสม

2.1 ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับวิธีการ และเทคนิคในการจัดกิจกรรมกลุ่มและการพัฒนาการปฏิบัติตน ต่อเพื่อนต่างเพศอย่างเหมาะสม แล้วนำมาสร้างแผนการจัดกิจกรรมพัฒนาการปฏิบัติตนต่อเพื่อนต่างเพศอย่าง เหมาะสม

2.2 เสนอแผนการจัดกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาการปฏิบัติตนต่อเพื่อนต่างเพศอย่างเหมาะสมทั้ง 10 กิจกรรม กิจกรรมละ 1 ชม.ให้อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ และผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบความถูกต้อง ความเที่ยงตรงของเนื้อหา จากนั้นปรับปรุงแผนการจัดกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาการปฏิบัติตนต่อเพื่อนต่างเพศ อย่างเหมาะสมตามคำแนะนำ

2.3 นำแผนการจัดกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาการปฏิบัติตนต่อเพื่อนต่างเพศอย่างเหมาะสมที่แก้ไข ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้กับนักเรียนหญิงที่มีคะแนนการปฏิบัติตนต่อเพื่อนต่างเพศอย่างเหมาะสมต่ำกว่า เปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 50 จำนวน 9 คนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเพื่อตรวจหาข้อบกพร่องหรือปัญหาที่อาจจะ เกิดขึ้นขณะที่ดำเนินกิจกรรมกลุ่มเพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขก่อนการทดลองจริง

วิธีการดำเนินการวิจัย

1. ขั้นเตรียมการ ผู้วิจัยทำหนังสือถึงคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขต พระราชวังสนามจันทร์ เพื่อขออนุญาตความร่วมมือไปยังผู้อำนวยการสถานศึกษา โรงเรียนเทศบาล ๒ วัดเสนหา (สมัครพลผดุง) เพื่อขออนุญาตใช้แบบสอบถามและทดลองใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาการปฏิบัติตนต่อ เพื่อนต่างเพศอย่างเหมาะสมกับนักเรียนหญิงชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น 2) ผู้วิจัยนำหนังสือขอความร่วมมือจาก บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ ถึงผู้อำนวยการสถานศึกษา โรงเรียน เทศบาล ๒ วัดเสนหา (สมัครพลผดุง) เพื่อขออนุญาตและขอความร่วมมือในการดำเนินการวิจัย

2. ขั้นตอนการ

2.1 ระยะเวลาการทดลอง : ดำเนินการเก็บข้อมูลนักเรียนหญิงช่วงชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นจำนวน 98 คน ทำแบบสอบถามการปฏิบัติตนต่อเพื่อนต่างเพศอย่างเหมาะสม และผู้วิจัยตรวจแบบสอบถามให้คะแนน ตามเกณฑ์ที่ผู้วิจัยกำหนด แล้วนำคะแนนของนักเรียนทุกคนมาเรียงลำดับคะแนนสูงมาต่ำและคัดเฉพาะผู้ที่มี คะแนนการปฏิบัติตนต่อเพื่อนต่างเพศอย่างเหมาะสมต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 50 ลงมาเพื่อให้ได้มาซึ่งประชากรผู้ที่มี การปฏิบัติตนต่อเพื่อนต่างเพศอย่างเหมาะสมน้อย จำนวน 49 คน จากนั้นนำสุ่มอย่างง่ายมาจำนวน 40 คน แล้วนำมาสุ่มแบบจับคู่คนที่มีความเหมาะสมการปฏิบัติตนต่อเพื่อนต่างเพศอย่างเหมาะสมใกล้เคียงกัน เป็นคู่กันและใน แต่ละคู่ใช้สุ่มอย่างง่ายโดยการจับฉลากเพื่อแยกเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 20 คน

2.2 ระยะเวลาทดลอง ผู้วิจัยดำเนินการจัดกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาการปฏิบัติตนต่อเพื่อนต่างเพศอย่างเหมาะสมกับนักเรียนหญิงชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในกลุ่มทดลอง โดยให้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจำนวน 10 ครั้ง ครั้งละ 1 ชั่วโมง ขณะที่กลุ่มควบคุมไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาการปฏิบัติตนต่อเพื่อนต่างเพศอย่างเหมาะสม

2.3 ระยะเวลาหลังการทดลอง หลังจากการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มการปฏิบัติตนต่อเพื่อนต่างเพศอย่างเหมาะสม ผู้วิจัยให้กลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมตอบแบบสอบถามการปฏิบัติตนต่อเพื่อนต่างเพศอย่างเหมาะสม (Post-test) หลังเสร็จกิจกรรมกลุ่มครั้งสุดท้ายสิ้นสุดลง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ คือ 1.ดำเนินการตามขั้นตอนทางราชการ คือ ขอให้บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร ส่งหนังสือถึงผู้อำนวยการโรงเรียน วัดเสนาหา(สมัครพลผดุง) จังหวัดนครปฐม เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับนักเรียนหญิงชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น 2.ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลที่โรงเรียนเทศบาล ๒ วัดเสนาหา(สมัครพลผดุง) จังหวัดนครปฐม ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2559 โดยดำเนินการเก็บข้อมูลในนักเรียนกลุ่มตัวอย่างทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อรวบรวมข้อมูลและตรวจสอบความสมบูรณ์แล้ว ผู้วิจัยนำข้อมูลมาดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมวิเคราะห์ข้อมูลสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์

1. เปรียบเทียบคะแนนการปฏิบัติตนต่อเพื่อนต่างเพศอย่างเหมาะสมก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มทดลอง โดยใช้ t-test (Dependent-Sample)

2. คำนวณหาค่าความแตกต่างของการปฏิบัติตนต่อเพื่อนต่างเพศอย่างเหมาะสมของกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมหลังทดลอง โดยใช้ t-test (Dependent-Sample)

ผลการศึกษา จากการวิเคราะห์ข้อมูล สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ประเมินและเปรียบเทียบคะแนนการปฏิบัติตนต่อเพื่อนต่างเพศอย่างเหมาะสมก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มทดลอง โดยใช้ t-test

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของการปฏิบัติตนต่อเพื่อนต่างเพศอย่างเหมาะสม และ ค่า t ในการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างการปฏิบัติตนต่อเพื่อนต่างเพศอย่างเหมาะสม โดยรวมและรายด้านของนักเรียนหญิงกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม

การปฏิบัติตนต่อเพื่อนต่างเพศอย่างเหมาะสม	n	$\bar{X}$	S.D	ค่าระดับ	t
ด้านการแต่งกาย					
ก่อนเข้าร่วมกิจกรรม	20	4.06	.54	มาก	4.63*
หลังเข้าร่วมกิจกรรม	20	4.58	.39	มากที่สุด	
ด้านวาจา					
ก่อนเข้าร่วมกิจกรรม	20	3.21	.30	ปานกลาง	10.51*
หลังเข้าร่วมกิจกรรม	20	4.07	.28	มาก	
ด้านกิริยาท่าทาง					
ก่อนเข้าร่วมกิจกรรม	20	3.10	.42	ปานกลาง	7.52*
หลังเข้าร่วมกิจกรรม	20	4.03	.30	มาก	
การปฏิบัติตนต่อเพื่อนต่างเพศอย่างเหมาะสม โดยรวม					
ก่อนเข้าร่วมกิจกรรม	20	3.43	.29	ปานกลาง	9.79*
หลังเข้าร่วมกิจกรรม	20	4.22	.25	มาก	

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 1 พบว่าก่อนทดลอง นักเรียนหญิงกลุ่มทดลองมีการปฏิบัติตนต่อเพื่อนต่างเพศอย่างเหมาะสมด้านการแต่งกายอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.06$) และมีการปฏิบัติตนต่อเพื่อนต่างเพศอย่างเหมาะสม ด้านวาจา ด้านกิริยาท่าทาง และโดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.21$, $\bar{X}=3.10$ และ $\bar{X}=3.43$ ตามลำดับ) และหลังการทดลองพบว่าการปฏิบัติตนต่อเพื่อนต่างเพศอย่างเหมาะสมในด้านการแต่งกายอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.58$) และพบว่าการปฏิบัติตนต่อเพื่อนต่างเพศอย่างเหมาะสม ด้านวาจา ด้านกิริยาท่าทาง และโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.07$, $\bar{X}=4.03$ และ $\bar{X}=4.22$ ตามลำดับ)

เมื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนการปฏิบัติตนต่อเพื่อนต่างเพศอย่างเหมาะสมของนักเรียนหญิงกลุ่มทดลองก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มทั้งโดยรวมและรายด้าน โดยใช้ Dependent t-test พบว่าหลังการทดลองมีการปฏิบัติตนต่อเพื่อนต่างเพศอย่างเหมาะสมทั้งโดยรวมและรายด้านสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. คำนวณหาค่าความแตกต่างของการปฏิบัติตนต่อเพื่อนต่างเพศอย่างเหมาะสมของกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมหลังทดลอง โดยใช้ t-test

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการปฏิบัติตนต่อเพื่อนต่างเพศอย่างเหมาะสมของนักเรียนในกลุ่มควบคุมกับนักเรียนในกลุ่มทดลองหลังการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มโดยรวม และแยกรายด้าน

การปฏิบัติตนต่อเพื่อนต่างเพศอย่างเหมาะสม	n	$\bar{X}$	S.D	ค่าระดับ	t
ด้านการแต่งกาย					
กลุ่มควบคุม	20	3.84	.49	มาก	5.19*
กลุ่มทดลอง	20	4.58	.39	มากที่สุด	
ด้านวาจา					
กลุ่มควบคุม	20	3.11	.34	ปานกลาง	9.71*
กลุ่มทดลอง	20	4.07	.28	มาก	
ด้านกิริยาท่าทาง					
กลุ่มควบคุม	20	3.48	.40	ปานกลาง	4.87*
กลุ่มทดลอง	20	4.03	.30	มาก	
การปฏิบัติตนต่อเพื่อนต่างเพศอย่างเหมาะสมโดยรวม					
กลุ่มควบคุม	20	3.44	.28	ปานกลาง	9.17*
กลุ่มทดลอง	20	4.22	.25	มาก	

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 พบว่าหลังการทดลองนักเรียนหญิงกลุ่มทดลองมีการปฏิบัติตนต่อเพื่อนต่างเพศอย่างเหมาะสมในด้านการแต่งกายอยู่ในระดับมากที่สุด $\bar{X}=4.58$ และพบว่าการปฏิบัติตนต่อเพื่อนต่างเพศอย่างเหมาะสม ด้านวาจา ด้านกิริยาท่าทาง และโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.07$, $\bar{X}=4.03$ และ $\bar{X}=4.22$ ตามลำดับ) ในนักเรียนหญิงกลุ่มควบคุมมีการปฏิบัติตนต่อเพื่อนต่างเพศอย่างเหมาะสมด้านการแต่งกายอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.84$) และพบว่าด้านกิริยาท่าทาง ด้านวาจา และโดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.48$, $\bar{X}=3.11$ และ $\bar{X}=3.44$ ตามลำดับ)

เมื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนการปฏิบัติตนต่อเพื่อนต่างเพศอย่างเหมาะสมของนักเรียนหญิงกลุ่มทดลองกับนักเรียนหญิงกลุ่มควบคุมหลังการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มโดยใช้ Dependent t-test พบว่าค่าเฉลี่ยคะแนนการปฏิบัติตนต่อเพื่อนต่างเพศอย่างเหมาะสมของนักเรียนในกลุ่มทดลองทั้งโดยรวมและรายด้านสูงกว่านักเรียนในกลุ่มควบคุมมีอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

สรุปผลการวิจัย

ผลการศึกษาเปรียบเทียบการปฏิบัติตนต่อเพื่อนต่างเพศอย่างเหมาะสมทั้งรายด้าน และ โดยรวมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ระหว่างกลุ่มที่เข้าร่วม และ ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาการปฏิบัติตนต่อเพื่อนต่างเพศอย่างเหมาะสมสรุปได้ว่า

1. หลังการทดลองนักเรียนหญิงกลุ่มทดลองมีการปฏิบัติตนต่อเพื่อนต่างเพศอย่างเหมาะสมสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. หลังการทดลองนักเรียนหญิงกลุ่มทดลองมีการปฏิบัติตนต่อเพื่อนต่างเพศอย่างเหมาะสมสูงกว่านักเรียนหญิงกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

อภิปรายผลการวิจัย

จากการสรุปผลการวิจัย สามารถนำมาอภิปรายตามวัตถุประสงค์และสมมติฐานของการวิจัยดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างการปฏิบัติตนต่อเพื่อนต่างเพศอย่างเหมาะสมทั้งโดยรวมและรายด้านของกลุ่มทดลองก่อนและหลังการทดลอง พบว่ากลุ่มทดลองมีการปฏิบัติตนต่อเพื่อนต่างเพศอย่างเหมาะสมทั้งโดยรวมและรายด้านในระยะหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่ว่าหลังการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม กลุ่มทดลองมีการปฏิบัติตนต่อเพื่อนต่างเพศอย่างเหมาะสมสูงกว่าก่อนเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม โดยก่อนการทดลอง นักเรียนกลุ่มทดลองมีการปฏิบัติตนต่อเพื่อนต่างเพศอย่างเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับปานกลางและเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านวาจา และ ด้านกิริยาท่าทาง อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านการแต่งกายอยู่ในระดับมาก และหลังการทดลองมีการปฏิบัติตนต่อเพื่อนต่างเพศอย่างเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมากและเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านวาจา และ ด้านกิริยาท่าทาง อยู่ในระดับมาก ส่วนด้านการแต่งกายอยู่ในระดับมากที่สุด แสดงว่านักเรียนในกลุ่มทดลองพัฒนาการปฏิบัติตนต่อเพื่อนต่างเพศอย่างเหมาะสมทั้งโดยรวมและรายด้านเพิ่มขึ้นจนอยู่ในระดับมากและ มากที่สุดในด้านการแต่งกาย

อภิปรายได้ว่ากิจกรรมกลุ่มสามารถพัฒนาการปฏิบัติตนต่อเพื่อนต่างเพศอย่างเหมาะสมของนักเรียนหญิงได้ เนื่องจากในกลุ่มทดลองมีช่วงอายุ 13-15 เป็นช่วงของวัยรุ่นที่ต้องการการยอมรับ การรวมกลุ่มชอบการแสดงออก และต้องการการยอมรับจากสังคม ประกอบกับความเจริญเติบโตทางสมองถึงขีดเต็มที่ จึงสามารถคิดได้อย่างหลากหลาย ดังที่ ศรีเรือน แก้วกังวาล (2553:47) ได้กล่าวถึงกระบวนการความคิดแบบต่างๆ ในช่วงวัยรุ่นไว้ว่า วัยรุ่นรู้จักคิดเป็นเหตุเป็นผล ไม่เชื่ออะไรง่ายๆ รู้จักคิดแบบวิทยาศาสตร์ (Scientific thinking) ซึ่งรวมถึงลักษณะคิดวิเคราะห์ (Analyzation) วิพากษ์วิจารณ์ (Cristicism) คิดอย่างมีระเบียบแบบแผน (Systematic thinking ต้องการคิดนึกด้วยตัวเอง ระยะนี้เด็กจึงรู้สึกไม่ชอบคำสั่งบังคับ คำสั่งให้เชื่อและคล้อยตาม รู้จักตัดสินใจในเรื่องยาก ๆ รวมทั้งการค้นหาข้อมูลมาประกอบการตัดสินใจ มีความคิดรวบยอด ฉะนั้นจึงเชื่อมโยงประสบการณ์ในอดีตเข้ากับปัจจุบันและคาดการณ์หรือวางแผนสำหรับอนาคต สอดคล้องกับ ประดับเรืองมาลัย (2531,อ้างถึงใน คณิงนิจ พุ่มพวง 2546:69) ที่กล่าวว่า วัยรุ่นชอบการรวมกลุ่ม การมีส่วนร่วมใน

กิจกรรมต่างๆ ต้องการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น รวมถึงได้มีโอกาสแสดงออกและเป็นที่ยอมรับของกลุ่ม รวมทั้งมีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างทั่วถึงเพราะการที่ผู้เรียนได้มีบทบาทต่างๆ จะช่วยให้เขาเกิดความพร้อม ความกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้อย่างมีชีวิตชีวา ลักษณะการเรียนการสอนแบบกิจกรรมกลุ่มจึงเป็นรูปแบบการสอนที่เหมาะสมกับวัยรุ่นเนื่องจากวัยรุ่นเป็นวัยที่ไม่ชอบการบังคับให้เชื่อฟังแต่ต้องการที่จะคิดวิเคราะห์ หาเหตุผลเพื่อนำไปพิจารณาที่จะนำไปสู่การปฏิบัติเอง รวมทั้งลักษณะของการเรียนการสอนแบบกิจกรรมกลุ่มยังเป็นที่ช่วยฝึกทักษะการติดต่อสื่อสารกับผู้อื่น รวมทั้งเป็นการฝึกฝนบทบาทในการรับฟังและเสนอแนะได้อย่างเหมาะสม ฝึกการคิดพิจารณา เสริมสร้างระเบียบวินัย จริยธรรมและคุณธรรม รวมไปถึงถึงค่านิยมต่างๆ ที่สังคมยอมรับ และกิจกรรมกลุ่มยังช่วยให้สมาชิกมีความรู้สึกอบอุ่น ปลอดภัยและเข้าใจตนเองและผู้อื่น เรียนรู้จักการทำงานกับผู้อื่น ก่อให้เกิดแนวคิดการจดจำเนื้อหาจากการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม ดังที่ สุภาวดี กิจประเสริฐ (2550:32) กล่าวว่า กิจกรรมกลุ่มทำให้สมาชิกเข้าใจตนเองและผู้อื่น รู้จักทำงานร่วมกับผู้อื่น รู้จักปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่น มีความเห็นอกเห็นใจและเอื้ออาทรต่อผู้อื่น ทำให้มีทักษะในการค้นคว้าหาความรู้ มีทักษะในการแก้ปัญหาสามารถคิดอย่างมีเหตุผลทำให้เกิดความคิดและการแสดงออกอย่างสร้างสรรค์ พัฒนาตนเองในด้านอารมณ์ สังคม และสติปัญญา นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ พนม ลีมากรีย์ (2542:56-57) ที่กล่าวว่ากลุ่มเป็นที่ช่วยฝึกทักษะการติดต่อสื่อสาร ช่วยฝึกทักษะการคิดพิจารณาแก้ไขปัญหาต่างๆ โดยการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ทักษะ ความคิดเห็น รวมทั้งการให้กำลังใจ และกลุ่มยังเสริมสร้างความมีวินัยให้กับตนเอง มีคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมต่างๆ ที่สังคมยอมรับ ดังที่ ประภาศักดิ์ กันหาชิน (2544:20) กล่าวว่า กิจกรรมกลุ่มทำให้สมาชิกของกลุ่มได้รับประโยชน์ทั้งทางตรงและทางอ้อม สมาชิกได้ร่วมกิจกรรมด้วยกัน สามารถเข้าใจตนเองและผู้อื่นได้อย่างดี ซึ่งจะทำให้ได้พัฒนาตนเองรู้จักปรับตัวเอง เพื่อสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

จากการใช้กิจกรรมกลุ่มผู้วิจัยพบว่านักเรียนหญิงที่เข้าร่วมกิจกรรมมีความกระตือรือร้นในการร่วมกิจกรรมและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นภายในกลุ่มเป็นอย่างดี ถึงแม้ว่าในระยะช่วงโม่งกิจกรรมในครั้งแรกที่มีการปฐมนิเทศนักเรียนมีพฤติกรรมที่เขินอาย ไม่กล้าแสดงออก หรือพูดคุยกับเพื่อนต่างห้อง แต่เมื่อได้ร่วมกิจกรรมกลุ่มในช่วงต่อมานักเรียนก็มีการปรับพฤติกรรมที่จะทำความรู้จักกัน ร่วมมือกันในการวิเคราะห์ เสนอความคิดเห็น และ บรรยากาศในการเรียนการสอนก็เป็นไปอย่างสนุกสนานคุ้นเคยกันจึงทำให้การจัดกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาการปฏิบัติตนต่อเพื่อนต่างเพศอย่างเหมาะสมมีประสิทธิภาพมากขึ้นเนื่องจากการได้รับความร่วมมือจากนักเรียน และความสนใจ กระตือรือร้นของนักเรียนเอง จึงส่งผลให้การปฏิบัติตนต่อเพื่อนต่างเพศอย่างเหมาะสมของนักเรียนในกลุ่มทดลองพัฒนาสูงขึ้นมากกว่าก่อนการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม

2. ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างการปฏิบัติตนต่อเพื่อนต่างเพศอย่างเหมาะสมทั้งโดยรวมและรายด้านของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมหลังการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม พบว่ากลุ่มทดลองมีการปฏิบัติตนต่อเพื่อนต่างเพศอย่างเหมาะสมโดยรวมและรายด้านสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่ว่าหลังการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม กลุ่มทดลองมีการปฏิบัติตนต่อเพื่อนต่างเพศอย่างเหมาะสมสูงกว่ากลุ่มควบคุมที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม โดยหลังการทดลองนักเรียนกลุ่มทดลองมีการปฏิบัติตนต่อเพื่อนต่างเพศอย่างเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมากและเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านวาจา และ ด้านกิริยาท่าทาง อยู่ในระดับมาก ส่วนด้านการแต่งกายอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนกลุ่มควบคุมมีการปฏิบัติ

ตนเองเพื่อนต่างเพศอย่างเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับปานกลางและเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านวาจา และ ด้านกิริยาท่าทางอยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน ส่วนด้านแต่งกายอยู่ในระดับมาก

แสดงให้เห็นว่ากิจกรรมกลุ่มกิจกรรมกลุ่มสามารถพัฒนาการปฏิบัติตนเองเพื่อนต่างเพศอย่างเหมาะสมให้กับนักเรียนได้ดีกว่านักเรียนที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม ดังที่ คมเพชร ฉัตรศุภกุล (2546:20-23) ได้กล่าวถึงคุณค่าของกิจกรรมกลุ่มไว้หลายด้าน ในที่นี้ขอสรุปคุณค่าของกิจกรรมกลุ่มในด้านพัฒนาการดังนี้คือ กิจกรรมกลุ่มสามารถสร้างพัฒนาการให้บุคคลในกลุ่มเป็นอย่างดี กิจกรรมแต่ละประเภทจะสนองความพึงพอใจของบุคคลแตกต่างกันออกไป คุณค่าด้านพัฒนาการจะเกิดขึ้นดังนี้ คือ การสนองความต้องการพื้นฐานบุคคล นักจิตวิทยาได้พยายามแยกแยะให้เห็นว่ามนุษย์มีความต้องการทั้งด้านร่างกายและจิตใจ ถ้าบุคคลจะสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมีความสุข เขาจะต้องได้รับการตอบสนองทั้งด้านร่างกายและจิตใจอย่างสมดุล ความต้องการบางประการอาจจะได้รับการตอบสนองด้วยกิจกรรมกลุ่ม คือ ความต้องการเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม ความต้องการนี้จะได้รับการตอบสนองสำเร็จเมื่อบุคคลนั้นเป็นที่ยอมรับของกลุ่มว่าเป็นสมาชิกคนหนึ่ง ดังนั้นกลุ่มก็จะเป็นที่ปลอดภัยและอุ่นใจ เขาสามารถแสดงความรู้สึกนึกคิดได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้กิจกรรมกลุ่มยังสร้างพัฒนาการด้านอารมณ์และสังคมให้กับสมาชิกกลุ่มกล่าวคือบุคคลเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มเขาจะได้มีโอกาสเรียนรู้เรื่องการปฏิบัติในสังคมและขณะเดียวกันเขาก็จะเรียนรู้เรื่องการควบคุมการแสดงออกทางด้านอารมณ์ด้วย ทั้งนี้เพราะเขาจะรับประสบการณ์จากสมาชิกแต่ละคน เนื่องจากบุคคลบางคนแสดงออกในทางที่ดีและสำหรับบางคนที่แสดงตัวไม่เหมาะสมตลอดจนการแสดงออกทางอารมณ์ไม่เหมาะสม เช่น โกรธโดยไม่มีเหตุผล สมาชิกอื่นก็จะไม่เอาเยี่ยงอย่างเพราะได้มองเห็นว่าเป็นสิ่งที่ไม่ดี ดังนั้นจะเห็นได้ว่ากลุ่มสามารถให้ประสบการณ์ทั้งทางด้านสังคมและอารมณ์ได้เป็นอย่างดี ส่งผลให้เกิดการพัฒนาด้าน ทศนคติ ความสนใจ ความสามารถของสมาชิก เนื่องจากสมาชิกกลุ่มได้เรียนรู้เรื่องของสังคมสามารถแสดงพฤติกรรมให้เหมาะสม และกิจกรรมกลุ่มยังช่วยพัฒนาไปสู่ความรู้และทักษะจากการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม กล่าวคือ ในขณะที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มอาจจะได้รับความรู้และทักษะบางประการ เช่น การพูดในที่สาธารณะ การอภิปรายกลุ่ม กฎระเบียบการทำงานของหมู่คณะ สรุปได้ว่านักเรียนที่เข้ากลุ่มย่อมได้รับโอกาสอันดี มีประโยชน์ต่อตนเองมากกว่านักเรียนที่ไม่ได้เข้ากลุ่ม ดังจะเห็นได้จากผลการเปรียบเทียบความแตกต่างการปฏิบัติตนเองเพื่อนต่างเพศอย่างเหมาะสมทั้งโดยรวมและรายด้านของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมหลังการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม พบว่ากลุ่มทดลองมีการปฏิบัติตนเองเพื่อนต่างเพศอย่างเหมาะสมโดยรวมและรายด้านสูงกว่ากลุ่มควบคุม

กิจกรรมกลุ่มสามารถพัฒนาการปฏิบัติตนเองเพื่อนต่างเพศอย่างเหมาะสมให้กับนักเรียนได้ดีกว่านักเรียนที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดจากการปฏิรูปการศึกษาในสหรัฐอเมริกาของ จอห์น ดิวอี้ (John Dewey, อ้างถึงใน ทิศนา ขัมมณี 2545:4) ว่า โรงเรียนมีหน้าที่ในการเตรียมเด็กให้สามารถเผชิญชีวิตในสังคมได้ ไม่ใช่มีหน้าที่แต่เพียงถ่ายทอดความรู้เท่านั้น และวิธีการเรียนรู้ที่เหมาะสมคือ การเรียนรู้จากการกระทำ หรือ “Learning by doing” จากแนวความคิดนี้ได้กลายมาเป็นหลักการที่สำคัญในการจัดการศึกษาที่เน้นการรวมกลุ่มเพื่อการเรียนรู้ การรวมกลุ่มเพื่อการทำงาน การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรและการให้นักเรียนปกครองตนเอง ดังนั้นครูจึงจำเป็นต้องส่งเสริมและฝึกทักษะการทำงานร่วมกันให้นักเรียน เช่น ความร่วมมือในการทำงาน ความเป็นผู้นำ ผู้ตาม การเป็นสมาชิกที่ดีของกลุ่ม และทักษะในการมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี สอดคล้องกับ

ปัทมา เวียงวูธ (2556:41) ที่กล่าวว่า การจัดกิจกรรมกลุ่มจะช่วยส่งเสริมพฤติกรรมการมีส่วนร่วมของบุคคลและพัฒนาพฤติกรรมทางสังคมของบุคคลเมื่อได้ทำงานร่วมกัน บุคคลจะเรียนรู้และรู้จักที่จะเข้าใจและยอมรับเพื่อนสมาชิกในกลุ่มและรู้จักวิธีการติดต่อสื่อสาร การใช้คำพูด ท่าทางต่างๆ การมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับบุคคลอื่น เป็นการพัฒนาให้บุคคลสามารถที่จะปรับตัวให้ดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข สอดคล้องกับจากการศึกษาของ ประภักดิ์ กันหาชิน (2544:51) ที่ได้ศึกษาผลของกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อการปฏิบัติตนกับเพื่อนต่างเพศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสุวิทย์เสริญสุรณ กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษพบว่านักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มมีการปฏิบัติตนกับเพื่อนต่างเพศเหมาะสมขึ้นมากกว่านักเรียนที่ได้รับข้อเสนออย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับผลการศึกษาของ กาญจนา ปัญญาเพ็ชร (2548:บทคัดย่อ) ได้ศึกษาประสิทธิภาพของโปรแกรมการพัฒนาทักษะชีวิตต่อความสัมพันธ์กับเพื่อนต่างเพศ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เขตกรุงเทพมหานครจำนวน 70 คน เป็นกลุ่มทดลอง 37 คน และกลุ่มเปรียบเทียบ 33 คน ผลการทดลองภายหลังการทดลองพบว่ากลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยความรู้เรื่องการเปลี่ยนแปลงเมื่อเข้าสู่วัยรุ่นสูงกว่าก่อนการทดลอง และความรู้เกี่ยวกับความสัมพันธ์กับเพื่อนต่างเพศที่เหมาะสมสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ทักษะการตัดสินใจ ทักษะการสร้างสัมพันธภาพและทักษะการปฏิเสธไม่แตกต่างกัน การเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบ พบว่ากลุ่มทดลองมีคะแนนสูงกว่ากลุ่มเปรียบเทียบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติสอดคล้องกับการศึกษาของ ดลฤดี บุญชู (2549:บทคัดย่อ) ได้ศึกษาโดยการสร้างแบบคัดกรองและโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการคบเพื่อนต่างเพศที่ไม่เหมาะสมของวัยรุ่น ผลการวิจัยพบว่านักเรียนกลุ่มทดลองมีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการคบเพื่อนต่างเพศที่ไม่เหมาะสมของวัยรุ่นลดลงหลังจากที่ได้เข้าร่วมโปรแกรมกิจกรรมกลุ่มเพื่อการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการคบเพื่อนต่างเพศที่ไม่เหมาะสมของวัยรุ่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้เข้าร่วมโปรแกรมกิจกรรมกลุ่มโปรแกรมกิจกรรมกลุ่มเพื่อการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการคบเพื่อนต่างเพศที่ไม่เหมาะสมของวัยรุ่น มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการคบเพื่อนต่างเพศที่ไม่เหมาะสมน้อยกว่านักเรียนกลุ่มทดลองที่ไม่ได้เข้าร่วมโปรแกรมกิจกรรมกลุ่มเพื่อการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการคบเพื่อนต่างเพศที่ไม่เหมาะสมของวัยรุ่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับการศึกษาของ สุภาวดี กิจประเสริฐ (2550:55) ที่ได้ศึกษาการใช้โปรแกรมพัฒนานักเรียนที่มีพฤติกรรมเสี่ยงในการคบเพื่อนต่างเพศที่ไม่เหมาะสมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดไร่ขิงวิทยา ผลการศึกษพบว่า นักเรียนที่เข้าร่วมโปรแกรมกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนานักเรียนที่มีพฤติกรรมเสี่ยงในการคบเพื่อนต่างเพศไม่เหมาะสมก่อนและหลังพบว่า โดยภาพรวมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาในแต่ละด้านพบว่าด้านความคิดและด้านร่างกายแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักเรียนกลุ่มตัวอย่างก่อนเข้าร่วมโปรแกรมกิจกรรมกลุ่มมีพฤติกรรมเสี่ยงในการคบเพื่อนต่างเพศสูงกว่านักเรียนกลุ่มตัวอย่างหลังเข้าร่วมโปรแกรมกิจกรรม

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 การวิจัยครั้งนี้แสดงให้เห็นว่ากิจกรรมกลุ่มสามารถพัฒนาการปฏิบัติตนต่อเพื่อนต่างเพศได้อย่างเหมาะสมได้ จึงควรส่งเสริมให้ครูได้เรียนรู้การใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อที่จะสามารถนำกิจกรรมกลุ่มไปประยุกต์ใช้ในการเรียนที่เหมาะสมกับนักเรียนในช่วงที่เข้าสู่วัยรุ่น

1.2 ควรนำกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาการปฏิบัติตนต่อเพื่อนต่างเพศอย่างเหมาะสมไปใช้กับนักเรียนหญิงในโรงเรียนอื่นๆ เพื่อที่จะสามารถให้นักเรียนหญิงได้รู้แนวทางในการปฏิบัติตนต่อเพื่อนต่างเพศได้อย่างเหมาะสม

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการทดลองใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาการปฏิบัติตนต่อเพื่อนต่างเพศอย่างเหมาะสมกับนักเรียนหญิงระดับมัธยมศึกษาตอนปลายด้วย

2.2 ควรมีการติดตามผลระยะยาวสำหรับนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มเพื่อติดตามการปฏิบัติตนต่อเพื่อนต่างเพศอย่างเหมาะสมของนักเรียน

2.3 ควรมีการใช้กิจกรรมกลุ่มในการพัฒนาพฤติกรรมด้านอื่นๆ เช่น ด้านความมีวินัย ความซื่อสัตย์ การประหยัด เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

ภาษาไทย

กระทรวงศึกษาธิการ (2559) ปลดล็อกแม่ข่ายที่มีที่ยืนในสังคม โดย ประภาศรี โอสภานนท์ สำนักข่าวเนชั่น

(ออนไลน์).เข้าถึงเมื่อวันที่ 2 มีนาคม 2560 เข้าถึงได้จาก http://www.moe.go.th/ome/th/news/detail.php?NewsID=44538&Key=news_research

กาญจนา ปัญญาเพชร.(2548). “ประสิทธิผลของโปรแกรมการพัฒนาทักษะชีวิตต่อความสัมพันธ์กับเพื่อนต่างเพศของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาเอกพยาบาลสาธารณสุข บัณฑิตวิทยาลัย มหิดลมหาวิทยาลัย.

คณินิจ พุ่มพวง. (2546). “การใช้กิจกรรมกลุ่มพัฒนาความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์เพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี.” วิทยานิพนธ์ ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาชุมชน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.

คมเพชร ฉัตรศุภกุล.(2546). กิจกรรมกลุ่มในโรงเรียน .พิมพ์ครั้งที่ 5 สำนักพิมพ์พัฒนาศึกษา กรุงเทพฯ.

ดลฤดี บุญชู. (2549). “การสร้างแบบคัดกรองโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการคบเพื่อนต่างเพศที่ไม่เหมาะสมของวัยรุ่น.” ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. จิตวิทยาการแนะแนว บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ทิตนา แคมมณี.(2545). กลุ่มสัมพันธ์เพื่อการทำงานและการจัดการเรียนการสอน. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : นิชนเอดเวอร์ไทซิง กรุ๊ป.

- ประภักดิ์ กันหาชิน. (2544). “ผลของกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อการปฏิบัติตนกับเพื่อนต่างเพศของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสุวิทย์ศรีอนุสรณ์ กรุงเทพมหานคร.” สารนิพนธ์ กศ.ม.จิตวิทยาการ
แนะแนว มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ปัทมา เวียงวุธ. (2556). “ผลของการใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมทางสังคมของนักเรียนออทิสติก.”
ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิตสาขาจิตวิทยาการศึกษาพิเศษ บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- พนม ลิมอารีย์.(2542). การให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม.มหาสารคาม ภาควิชาจิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ภาวิดา ตัญญา. (2553). “ปัจจัยที่ส่งผลต่อการปรับตัวกับเพื่อนต่างเพศของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนการเคหะ
ท่าทราย เขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร.” ปริญญานิพนธ์ สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- รักขณาวรรณ เสาทอง.(2556). “ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
สังกัดเขตพื้นที่การประถมศึกษาราชบุรีเขต 2 อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี” ปริญญาศิลปศาสตร
มหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาชุมชน ภาควิชาจิตวิทยาและการแนะแนว บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ศรีเรือน แก้วกังวาล.(2553). จิตวิทยาพัฒนาการชีวิตทุกช่วงวัย เล่ม 2. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สุพันธุ์ ขวนสนธิ และ อภิรัตน์ สิงห์ตระหง่าน. (2554). “การศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการคบเพื่อน
ต่างเพศของนักศึกษามหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์.”สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ
มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์.
- สุภาวดี กิจประเสริฐ. (2550). “รายงานผลการใช้โปรแกรมการพัฒนานักเรียนที่มีพฤติกรรมเสี่ยงในการคบเพื่อน
ต่างเพศไม่เหมาะสมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดไร่ขิงวิทยา.” สำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษานครปฐม เขต 2.
- อัญชิสา สุรีย์แสง.(2553). “การใช้กิจกรรมพัฒนาความมีวินัยในตนเองของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3
โรงเรียนอรุณประดิษฐ์ จังหวัดเพชรบุรี” ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาชุมชน
ภาควิชาจิตวิทยาและการแนะแนว บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.